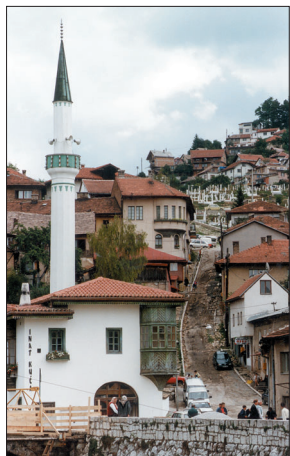

panelákového typu podél cesty často nesou stopy bojů. Dech se zastaví zejména při pohledu na totálně zničenou výškovou budovu deníku Oslobođenje. Na souběžných kolejích hned poznáte tramvaje české výroby. Mimochodem, v roce 1895 se Sarajevo stalo vůbec prvním evropským městem, které zavedlo elektrické tramvaje.

Živé město

„Welcome in hell,“ vítal před několika lety každého výmluvný nápis. Bosňáci tak překřtili obležené město. Dnes už Sarajevo není peklem, ale stále nevypadá jako běžná evropská metropole.

Pořád je dost budov bez střechy či s dělostřeleckým kráterem namísto oken – neživé památky srbského ostřelování. To trvalo 1395 dní a zahynulo při něm více než deset tisíc obyvatel, z toho přes tisícovka dětí. Padesát tisíc Sarajevanů bylo zraněno. Tisíce lidí přežily skoro čtyři roky neustálé hrozby bez zranění, ale do smrti se pravděpodobně nezbaví

Mešit jsou v Sarajevu desítky.

psychických traumat. Samotné centrum není tolik poničené jako okrajové části a předměstí. Navíc rekonstrukce značně pokročila (především díky pomoci EU a peněz arabských států).

Znovu probuzené Sarajevo žije především ve starobylé turecké čtvrti Baščaršija. Dávno už zase obchůdky se suvenýry lákají turisty krásnými tepanými mlýnky na kafe, džezvami, bronzovým

Sarajevská katedrála – hlavní katolický svatostánek

nádobím či zlatými náhrdelníky. Vedle sebe tu kromě turistických lákadel ale také stojí řeznický krám s kusy jehněčího masa vystaveného na odív, skrz výlohu se lze dívat na bravurní pohyby holíče, který používá starou dobrou břitvu. Oblíbeným artiklem pro turisty je válečná mapa Sarajeva (Survival map), na které si každý může představit, jak město vypadalo ještě před sedmi lety. Baščaršija je shlukem přízemních domků protkaných úzkými uličkami dlážděnými kameny. Turecká nadvláda jí vtiskla nezaměnitelnou tvář, vzhledem nemá daleko k dávným arabským tržištím. Před obchůdky a v kavárničkách vyseďávají diskutující muži a popíjejí úžasnou bosenskou kávu vařenou v horkém popelu. Kávu, o které před osmdesáti lety Jiří Mahen napsal: „Káva – jaké to potěšení pro srdce každého inteligentního cizince! Káva opravdu černá, horká, hustá, ohnivá, nápoj, který rozveseluje mozek, očisťuje krev od pohádek staré Činilice (stará hercegovská víla – pozn. autora) a zahání žízeň – horko horkem. Někde ji dovedou připravit, že se jenom v hlavě zamří rozkoší, když se napiješ.“

Nad čtvrtí se vypíná minaret Gazi Husrefbegovy mešity (po bosenku džamije). Hned z turistické uličky tak lze nahlédnout do světa islámu, do světa žen se zahalenými vlasy a mužů klečících čelem k Mekce. Boty musí samozřejmě zůstat před vchodem.

Za bosenské války byly svaťostánky opačných náboženství oblíbeným terčem, Begova mešita však zůstala jako zázrakem nedotknuta. Postavil ji v roce 1530 Ajem Esir Ali, pozdější hlavní architekt Cařihradu. Jen o kousek dál na kamenném náměstí se pod nohama proplétají stovky holubů, kteří se chodí osvěžovat k zastřešené fontáně – Sebilje. Uprostřed ptačího hejna vyseďávají na židlíčkách jejich krmiči.

I když Baščaršija je ve znamení islámu, v těsné blízkosti stojí další chrámy. Na hlavní třídě Ferhadiji – pěší zóně plné obchodů a kaváren – katolická sarajevská katedrála. Kostel se dvěma stejně vysokými věžemi kombinuje románsko-gotické prvky. Není tak starý, pochází z roku 1889. Téměř za rohem je místo určené pravoslavným. Saborna crkva patří k největším ortodoxním chrámům na Balkáně, vznikl jen o dvacet let dřív než katedrála. Bazilika má centrální věž a pět kopulí.

Neviditelná zeď

Na konci staré čtvrti na nábřeží Miljacky stojí další doklad války, architektonický skvost rakouských stavitelů. Mohutná budova Národní knihovny. Srbové ji hned v roce 1992 trefili zápalnou bombou, shořelo na milión svazků a cenných knih, střecha i vnitřek budovy prakticky zmizely, zůstaly jen zdi. Stalo se tak přesně sto let poté, co začala výstavba této dominanty města. Dnes už má budova novou klenbu, ale ještě dlouho zůstane zavřená. Ne nadarmo se Sarajevo říká: Město na kopcích, →

Snímky: Jan Mihalčík

Zahalené sarajevské muslimky, v pozadí tramvaje české výroby

Tunel Dobrinja-Butmir

Zajímavosti města

Tunel Dobrinja-Butmir, který byl postaven za čtyři měsíce roku 1992 pod letištěm o délce 720 metrů, dnes slouží jako muzeum. V době obléhání Sarajeva byl jedinou přístupovou trasou do města, která byla plně pod kontrolou bosenské vlády. Vojáci nejprve tunel vyhloubili, pak do něj zabudovali kolejničky. Pomocí vozíků, známých hlavně z uhelných dolů, se do města dopravovaly nejnnutnější potraviny a zbraně. Směrem opačným se vozily peníze za zboží a utíkali tudy civilisté. Muzej Tunela, Ulica Tuneli 1 (Donji Kotorac 34, Ilidža)

Jídlo

Pokud zavítáte do Sarajeva, neměli byste si nechat ujít příležitost ochutnat zdejší čevapi – čevapčići. Znalci říkají, že tak dobré čevapčići se jinde na světě nedostane. Nevábně vypadající váleček rozemletého beraňi a hovězího masa dostane ugrilováním na ohni speciální chuť. Čevapčići se vkládají do chleba-pity (zvaného somun), který se peče velmi krátce za vysoké teploty. Nejlepší čevapčići jsou v bistro Devitka, Želo nebo Sport – přímo v Baščaršiji. Přestože většina obyvatel Sarajeva vyznává islám, vepřové maso stejně jako víno nebo pivo na jídelním lístku většiny restaurací najdete. S problémy se můžete setkat jen tehdy, kdybyste chtěli kupovat čerstvé vepřové maso – lze jej koupit jen v srbské části města.